

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobce: A. Z.**, zastoupen Mgr. Radimem Dostalem, advokátem, se sídlem Vsetín, Palackého 168, proti **žalované: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě č. j. 21 Cad 109/2003 - 24 ze dne 8. 4. 2004,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá**.
- II.** Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Ustanovenému advokátu Mgr. Radimu Dostalovi **se určuje** odměna za zastupování v částce 650 Kč; bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, blíže označenému v záhlaví tohoto rozsudku, kterým se domáhá zrušení tohoto rozhodnutí a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení. Předmětem řízení u krajského soudu byl přezkum rozhodnutí žalované ze dne 28. 7. 2003, kterým stěžovateli od 16. 9. 2003 odňala částečný invalidní důchod.

Jako důvody kasační stížnosti nejprve pouze uvedl, že byly zpochybněny jeho zdravotní potíže, poukázal na potíže (blíže nespecifikované) související se změnou lékaře

a uvedl přehled termínů hospitalizací. Po ustanovení zástupce z řad advokátů byla k výzvě krajského soudu kasační stížnost doplněna; jako důvod je uplatňován důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a to nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu pro nedostatek důvodů, popřípadě pro jiné vady řízení, které mohly mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Posudek posudkové komise MPSV podle názoru stěžovatele nebyl úplný, odborný a přesvědčivý. Posudková komise se pouze stručně a nedostatečně vypořádala se zadaným úkolem, když v podstatě jen citovala lékařské zprávy a sama připustila, že zdravotní stav stěžovatele lze hraničně hodnotit jako dlouhodobě nepříznivý. Stěžovatel navíc nebyl jednání komise přítomen. Soud dále neprovedl důkaz navržený žalobcem - vyjádření Úřadu práce ve Vsetíně o možnosti jeho dalšího pracovního zařazení.

Žalovaná vyjádření ke kasační stížnosti nepodala.

Ze správního spisu plyne, že stěžovatel požádal dne 9. 5. 2003 o plný invalidní důchod; při zjišťovací lékařské prohlídce lékařem Okresní správy sociálního zabezpečení ve Vsetíně dne 15. 7. 2003, které se stěžovatel osobně zúčastnil, byl vysloven posudkový závěr, že stěžovatel není ani částečně invalidní, ani plně invalidní, přičemž u stěžovatele se jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož příčinou je vertebrogenní algický syndrom s vyloučením postižení periferní nervové a svalové soustavy. Tento stav odpovídá postižení uvedenému v kapitole XV oddílu F položce 2 písm. a) přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, tj. 10 %. Stěžovatel podle tohoto posudku není schopen vykonávat těžkou fyzickou práci spojenou se zvedáním a přenášením břemen, ve strnulých polohách, nevhodných klimatických podmínkách. V důsledku tohoto posouzení žalovaná jednak zamítla stěžovatelovu žádost o plný invalidní důchod, jednak mu odňala rozhodnutím ze dne 28. 7. 2003 částečný invalidní důchod. Proti posléze uvedenému rozhodnutí podal stěžovatel žalobu ke krajskému soudu.

Krajský soud v Ostravě doplnil důkazní situaci ve věci schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatele posudkem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 13. 2. 2004. Tato komise vyhotovila posudek bez účasti stěžovatele, za situace, kdy stěžovatel se z jednání komise omluvil a souhlasil, aby jednala v jeho nepřítomnosti. Komise vycházela z veškeré lékařské dokumentace doložené ve spisové dokumentaci a z dokumentace praktického lékaře. Posudek komise obsahuje popis vývoje zdravotního postižení stěžovatele od roku 1996, kdy mu byl přiznán částečný invalidní důchod (pro spastickou paraparézu dolních končetin středně těžkou). Další vyšetření toto onemocnění nepotvrdilo. Při hospitalizaci na neurologickém oddělení B. nemocnice ve Z. ve dnech 5. 6. - 12. 6. 2003 byly zhodnoceny dosavadní nálezy, provedeno laboratorní vyšetření, vyšetření EMG bylo s nálezem normálním. Závěr tohoto vyšetření potvrdil chronický abus alkoholů, polymorfní stesky bez organického podkladu, méně pravděpodobná somatomorfní vegetativní dysfunkce s částečně vyjádřenými prvky dissociativní motorické poruchy, postižení periferní nervové a svalové soustavy neprokázáno, vertebrogenní nález je z hlediska věku v normě, vyloučeno onemocnění typu vaskulitidy. Z hlediska posudkového hodnocení komise uvedla, že zdravotní stav stěžovatele lze jen hraničně hodnotit jako dlouhodobě nepříznivý pro degenerativní změny v oblasti bederní páteře, s normálním věkovým nálezem. Není popisována kořenová útlaková léze, nejsou přítomny parézy, svalové atrofie ani poruchy sfinkterů, funkční páteřový nález je normální. Polymorfní stesky nemají organický podklad, porucha chůze má charakter funkcionální poruchy. Další zjištěné změny (zvýšená hladina kyseliny močové v séru ani skleróza břišní aorty) za okolností popsanych v posudku (např. absence kloubních zánětů) nejsou důvodem pro konstatování dlouhodobě nepříznivého

zdravotního stavu. Oproti době uznání částečné invalidity nejsou popisovány žádné chorobné projevy typu parézy dolních končetin, nebylo potvrzeno podezření na onemocnění typu vaskulitidy. Při přiznání částečného invalidního důchodu tedy došlo k nadhodnocení event. nesprávnému zhodnocení zjištěného nálezu. Pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti komise hodnotila shodně jako lékař okresní správy sociálního zabezpečení podle téže položky vyhlášky č. 284/1995 Sb., 10 %. Stěžovatel byl podle závěrů komise schopen vykonávat dělnická zaměstnání s omezením pro extrémní přetěžování páteře, s vyloučením extrémních klimatických podmínek.

Tento posudek představoval stěžejní důkaz, o nějž krajský soud opřel svůj výrok o zamítnutí žaloby. Zhodnotil jej jako úplný, odborný a přesvědčivý, neboť z něj je patrné, z jakých podkladů komise vycházela, jaká zjištění z nich učinila a jak je hodnotila, rovněž stanovila pracovní omezení, které žalobce má. Závěr komise je jednoznačný a nebyl v průběhu soudního řízení nijak zpochybněn.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu vázán rozsahem kasační stížnosti a uplatněnými důvody (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Uplatněný důvod obsažený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. může založit výrok o zrušení rozhodnutí krajského soudu, pokud by bylo nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů anebo pro přítomnost jiných vad řízení, které mohly mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé. Nedostatek důvodů pak podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu spočívá v nedostatku skutkových zjištění, vada řízení by v posuzované věci mohla spočívat v nepřiléhavém hodnocení stěžejního důkazu - posudku Posudkové komise MPSV, jenž by se například nevyrovnal s některými lékařskými zprávami o zdravotním stavu stěžovatele, byl by vnitřně rozporuplný, nejednoznačný či nepřesvědčivý a soud by se s těmito deficity nevyrovnal.

Částečný invalidní důchod je dávkou důchodového pojištění podmíněnou existencí nepříznivého zdravotního stavu, který je dlouhodobý a zapříčiňuje pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně o 33 % (§ 43, § 44 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění). Zdravotní stav pro účely důchodového pojištění posuzuje okresní správa sociálního zabezpečení svým lékařem. Pro účely řízení soudního podává posudek Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem zřizuje komise (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). Podrobnosti k posuzování poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti jsou upraveny vyhláškou MPSV č. 234/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění. Tento právní předpis stanoví procentní míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle druhů zdravotního postižení, a to v příloze č. 2. Podle § 6 odst. 3 této vyhlášky je pro stanovení procentní míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti nutno určit zdravotní postižení, které je příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Je-li těchto zdravotních postižení více, jednotlivé hodnoty poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti se nesčítají - procentní míra poklesu se v takových případech stanoví podle toho zdravotního postižení, které je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a se zřetelem k závažnosti ostatních zdravotních postižení. Pokud jde o podpurný a pohybový aparát (kapitola XV přílohy č. 2 cit. vyhlášky), stanoví se míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle funkčního postižení a vlivu na ostatní orgánové systémy. Při zjištění pohybových a degenerativních změn je nutno srovnat, zda jejich rozsah a výskyt přesahuje rámec změn typických pro určitý věk. Pokud jde

o dorzopatie a spondylopatie (oddíl F), je určeno jako obecně posudková zásada, že míra poklesu se stanoví podle rozsahu anatomického a funkčního postižení páteře, z toho vyplývajícího omezení výkonnosti a pohyblivosti. Degenerativní změny na páteři a ploténkách jsou v tomto oddíle pod položkou č. 2 odstupňovány v pěti úrovních, přičemž pod písm. a) se nacházejí degenerativní změny na páteři a ploténkách bez statického účinku, vadné držení, svalová dysbalance, postižení zpravidla jednoho úseku, lokalizované blokády. Míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti je zde stanovena na 10 %. Pokud by stěžovatel měl prokázat pokles vyšší tak, aby mu vznikl nárok na částečný invalidní důchod, muselo by se v této položce jednat nejméně o středně těžké postižení zpravidla více úseků páteře, recidivující silnější projevy nervového a svalového dráždění prokázané EMG a tak podobně (a ani ve všech takovýchto případech by míra poklesu nemusela dosáhnout 33 %), spíše však až o trvalé těžké postižení, které je pod písm. d) cit. položky hodnoceno poklesem na úrovni 50 %.

Posouzení, zda se u poživatele dávky důchodového pojištění či žadatele o dávku jedná o takový zdravotní stav, jehož nepříznivost dosahuje míry, která odůvodňuje přiznání této dávky, je posouzením odborně medicínským, které zákon svěřuje posudkovým lékařům. Z tohoto posudku pak vychází žalovaná jako z podkladu pro rozhodnutí o dávce důchodového pojištění. V řízení o soudním přezkumu takového rozhodnutí soud pořizuje posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, jak předvídá výše citovaný zákon č. 582/1991 Sb., tento posudek pak soud hodnotí jako každý jiný důkaz; pokud tento posudek nevykazuje deficity z hlediska úplnosti a přesvědčivosti, opírá o něj soud svůj závěr, neboť v odborně medicínských otázkách není vzdělán. V případě pochybností, rozporů a nepřesvědčivosti soud doplní důkazní situaci znaleckým posudkem v příslušných oborech medicíny.

Stěžovatel v námitce napadá právě posudek takové komise, a to proto, že podle jeho názoru je stručný, cituje lékařské zprávy a připustil, že zdravotní stav stěžovatele lze hraničně hodnotit jako dlouhodobě nepříznivý, a to za nepřítomnosti stěžovatele.

K tomu Nejvyšší správní soud veden shora podaným výkladem pravidel posuzování zdravotního stavu pro účely důchodového pojištění uvádí:

Námitka ve vztahu ke stručnosti posudku je neuchopitelná za situace, kdy stěžovatel nespecifikuje, co v posudku postrádá; stručnost vyjádření (vlastní posudek má dvě strany textu) není na újmu, jestliže, jako je tomu v případě stěžovatele, se jedná o posouzení jednoho určujícího postižení (degenerativní změny na páteři); popis lékařských zpráv, z nichž posudková komise vycházela, je naprosto nutnou a nezbytnou součástí jejího posudku (jinak by nebylo možno zjistit, zda tyto podklady byly úplné a jak je komise hodnotila). Pokud jde o zmínku o tom, že zdravotní stav lze jen hraničně hodnotit jako dlouhodobě nepříznivý, stěžovatel patrně nepochopil její význam: to, že jde o hraniční případ znamená, že komise jen s maximální mírou příznivosti pro žadatele posoudila jeho zdravotní stav jako dlouhodobě nepříznivý (tedy na samé hranici, kdy už by dlouhodobě nepříznivý být ani nemusel), to znamená, že její hodnocení bylo částečně přísnější, než hodnocení lékaře okresní správy sociálního zabezpečení (vše samozřejmě vztaženo k datu rozhodnutí žalované, tedy k datu 28. 7. 2003). Konečně pokud jde o nepřítomnost stěžovatele při jednání komise, Nejvyšší správní soud nejprve předesílá, že při jednání soudu, kdy byl stěžovatel předem s posudkem komise seznámen, žádnou takovou námitku nevznese a ani v kasační stížnosti neuvádí, co by jeho přítomnost při jednání komise po sedmi měsících od vydání napadeného rozhodnutí měla konkrétně přinést. Navíc sám stěžovatel s jednáním komise bez jeho účasti

výslovně souhlasil a žádné právní ustanovení přítomnost posuzovaného při jednání této komise nevyžaduje. Obecnou praxí (a žádoucí) však je, že jsou žalobci k jednáním těchto komisí zváni, avšak jestliže stěžovatel na účast při tomto jednání rezignoval, při jednání krajského soudu posudek vlastně nezpochybnil v žádném ohledu, pak nelze z této námitky v řízení o kasační stížnosti ničeho vytěžit. Je pravdou, že stěžovatel v žalobě požadoval, aby si soud opatřil vyjádření úřadu práce o možnosti jeho pracovního uplatnění a krajský soud se tímto návrhem nezabýval. K tomu Nejvyšší správní soud poukazuje na skutečnosti, že nárok na částečný invalidní důchod se nikterak neodvíjí od možností poživatele dávky či žadatele o dávku získat uplatnění na trhu práce; takové kritérium zákon o důchodovém pojištění nestanoví; rozsah dokazování vyplývá vždy z práva hmotného – v posuzované věci nebylo v žádném případě třeba, aby se jakýkoli úřad práce k věci vyjadřoval, resp. jeho vyjádření je irelevantní. Při jednání soudu dne 8. 4. 2004 také k dotazu soudkyně, zda navrhuje doplnění dokazování, stěžovatel uvedl, že neví, co by k věci dodal, tedy doplnění dokazování nenavrhoval. Krajský soud mohl do svého rozsudku nepochybně zahrnout i stanovisko k tomuto návrhu obsaženému v žalobě, nicméně skutečnost, že tak neučinil, nezakládá - s ohledem na výše uvedený výklad - takovou vadu řízení, jež mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé.

Krajský soud v Ostravě se tedy nedopustil vytýkaných vad, a proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. - stěžovatel byl v řízení neúspěšný a právo na úhradu nákladů řízení nemá, úspěšná žalovaná takové právo nemá na základě výslovného ustanovení § 60 odst. 2 s. ř. s.

Ustanovenému advokátu stěžovatele byla určena odměna za dva úkony právní služby (převzetí zastoupení a písemné podání ve věci samé) částkou 500 Kč, paušální náhrada hotových výdajů tomu odpovídající představuje 150 Kč, celkem tedy 650 Kč (§ 9 odst. 2, § 7, § 11 odst. 1 písm. b/ a d/, § 13 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif); odměna bude vyplacena v přiměřené lhůtě stanovené ve výroku sub. III. tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. října 2005

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu